

Thema bijeenkomst:	Meepraten over het Eilandakkoord
Onderwerp:	Duurzaamheid
Locatie:	De Kraak
Datum:	12 april 2018 9.00 – 9.45 uur

Aanwezig:

B. Wassink, burgemeester
 N.E. de Jong-de Vries, loco-griffier (verslag)
 C. Oosterbaan, PvdA
 T. Lugt, VVD
 J.W. Smit, PB
 G. Bos, Samen Terschelling
 Ambtenaar team Beleid, gemeente Terschelling (2 personen)
 Bouwbedrijf Bos
 Eilandbouw
 Terschelling Energie (2 personen)
 SBB
 Mast Installaties
 Ruijg Installaties
 Bakker Installaties
 Terschelling Techniek
 Platform Duurzaam Landschap Terschelling (PDLT)

Burgemeester Wassink heet de aanwezigen welkom. Mevr. Oosterbaan geeft een korte introductie op het gesprek. Na de verkiezingen zijn PvdA en VVD met elkaar in gesprek om te komen tot een coalitie. Zij willen dit echter breder trekken en vragen daarom middels een gesprekkenreeks input op een aantal thema's. In de uitnodiging zijn daarom een paar vragen gesteld, waar nu over gesproken zal worden.

Moet er een discussie over windmolens worden gevoerd?

Bakker Installaties: is al lange tijd bezig met het aanvragen van een vergunning voor het plaatsen van drie windturbines, maar er worden enorme eisen aan de aanvraag gesteld. Het gaat om turbines van een meter hoog, terwijl zonnepanelen op eenzelfde plek vergunningsvrij zijn.

Terschelling Energie: Terschelling Energie heeft het plan om circa 100 turbines op palen te plaatsen op het industrieterrein, om daarmee circa 100 huishoudens van stroom te voorzien. Dit plan zou, na de evaluatie van de lopende pilot, in de komende vier jaar gerealiseerd moeten worden. Onder de 10m mag de gemeente hier zelf wat van vinden. Echte windmolens mogen niet van de provincie, o.a. vanwege de trekvogelroute.

Ruijg Installaties: liever twee grote dan honderd kleine.

PDLT: de discussie over windmolens zou in ieder geval gevoerd moeten worden.

B. Wassink: de discussie zou gevoerd kunnen worden, bij breed draagvlak kan je er hard voor maken.

Terschelling Energie: waarom niet een windmolenpark op zee meefinancieren?

Ruijg Installaties: Terschelling wil zich als duurzaam eiland profileren, dan moet je het niet elders wegzetten.

Terschelling Energie: het moet beide.

Mast Installaties: met alleen zon red je het niet. Zou je het niet met de eilanden gezamenlijk op kunnen pakken, middels een ringleiding en met een bijdrage uit het Waddenfonds? Daarbij wil de toerist een authentiek eiland blijven beleven, wanneer je overal kleine oplossingen neerzet staat het eiland straks vol lelijke zaken.

Terschelling Energie: vraag ligt bij de gemeente om een kabel naar verder gelegen zonnevelden mede te financieren, de huidige infrastructuur maakt het onmogelijk om op onopvallende locaties van bijvoorbeeld SBB zonnevelden aan te leggen.

SBB: destijds is een rapport over mogelijke locaties met lage natuurwaarde aan de gemeente aangeboden. Er is behoefte aan helderheid, wil men de oplossing hier of elders?

C. Oosterbaan: die discussie moet gevoerd worden.

Bouwbedrijf Bos: belangrijk om wel het karakter van Terschelling te bewaken, anders blijven de gasten weg, die voor rust, ruimte en het eilander karakter komen. In bestemmingsplannen moet daar door gemeente streng naar gekeken worden om wildgroei te voorkomen. Je moet inventariseren wat er kan en de mogelijkheden volop benutten, maar wel keuzes maken in zichtlijnen die behouden moeten worden.

Eilandbouw: wat is er mis met het inkopen van windenergie?

Ruijg Installaties: met alleen zon red je het niet, maar een koppeling met het eiland is belangrijk.

Eilandbouw: een combinatie zou ideaal zijn, plus het kenbaar maken van wat er gebeurt.

Ruijg Installaties: iedereen kan zelf al volledig groen inkopen. In Duitsland is nu zoveel zonneenergie dat het net deels wordt afgesloten op zonnige dagen.

Terschelling Energie: essentieel om eerst een analyse van kosten en baten te maken voordat je een plan oppakt. Terschelling Energie heeft daar de kennis voor. Een kabel zou een hoogspanningskabel moeten zijn. Ruijg Installaties: middenspanning.

SBB: is het een idee om visueel te maken waar je over praat en dat dan in Echt Terschelling te peilen? We moeten niet te makkelijk conclusies trekken.

Kan het eiland van het gas af?

Mast Installaties, Bakker Installaties: nee.

Ruijg Installaties: waarom is dat nodig, er zijn veel ontwikkelingen in synthetisch gas, die zouden de huidige infrastructuur kunnen benutten. Terschelling Energie: daarbij is ook CO₂-uitstoot. Ruijg Installaties: toch niet wenselijk om op korte termijn de infrastructuur te staken.

Bouwbedrijf Bos: opslag van zon en wind is nodig, dan is omzetten in gas een optie.

Terschelling Energie: in de zomer is er veel zon en een laag verbruik, in de winter andersom. Dit vereist een zware infrastructuur naar de wal, dat is een overheidstaak. Het hele eiland elektrisch vereist een enorme verzwaring van het net.

Eilandbouw: kan je op Terschelling energie opslaan?

Terschelling Energie: alleen lokaal en kleinschalig, in je eigen huis. Echt synthetisch gas maken is hier niet mogelijk, daar is een CO2-bron voor nodig.

Terschelling Energie: er is behoefte aan gemeentelijk beleid, waardoor nieuwe huizen hun meter op 0 moeten houden. Ook behoefte aan meer subsidies op isoleren en besparen, dat is de start.

Hoe kunnen we de mensen die financieel minder draagkrachtig zijn, mogelijkheden bieden voor duurzaamheidsmaatregelen?

Mast Installaties: is het totaalbedrag aan subsidie €20.000,-? Ambtenaar: dat was het, het is nu verhoogd naar €40.000,-

Mast Installaties: dan staat het bedrag dat besteed is aan een MKB-adviesbureau niet in verhouding tot de totale subsidie, waarom is daar zo veel aan uitgegeven?

Ambtenaar: dat project is gezamenlijk betaald door provincie, gemeente en ondernemers. Het is een provinciaal project in Waddenverband. Voor het doorlichten van diverse bedrijven is dat bureau ingeschakeld.

Mast Installaties: begrijpt niet dat bij zo'n laag subsidiebedrag er zoveel geld naar een bureau gaat. Veel mensen zijn niet bekend met subsidies en dan gaat er zo'n groot bedrag naar aanjagers en bureaus. Maak het bekend en begrijpelijk!

Ruijg Installaties: voorkeur voor voordelige leningen i.p.v. subsidies.

Eilandbouw: besparen en isoleren is het eerste punt, maar alleen de vergunning voor dakisolatie is al zo complex dat mensen afhaken. Daar is versoepeling in nodig.

Terschelling Energie: regelgeving is dermate dichtgetimmerd dat zaken heel duur worden. De investering staat niet in verhouding tot de subsidies.

Mast Installaties: om iets zinvol te doen zou de subsidiepot 1,5 tot 2 ton moeten zijn. Dit is nodig om een grote groep particulieren over de streep te trekken.

PDLT: het verduurzamen van de eigen woning moet gefaciliteerd worden, er moeten op alle mogelijke manieren fondsen worden vrijgemaakt zodat particulieren kunnen investeren. De gemeente zou daar een voortrekkersrol in moeten nemen, middels een pilot om regels en mogelijkheden te versoepelen. Er is nu een lage rente, dus een interessant terugverdienmodel. Met toestemming van de provincie zou Terschelling dit op kunnen pakken.

Terschelling Energie: de VNG heeft al een dergelijke pilot, daar zou je advies in kunnen winnen. Bij een voordelige lening kunnen rente en aflossing afgestreept worden tegen de verlaging van de energierekening.

PDLT: subsidie kan dan ingezet worden voor individueel advies.

C. Oosterbaan: daar is de aanjager ook voor bedoeld.

Terschelling Energie: de aanjager moet daadwerkelijk bij de deuren langs, nu moeten mensen nog overal zelf achteraan. Hopelijk gaat de aanjager dit versnellen.

C. Oosterbaan: voor mensen met een krappe beurs is een lening een hoge drempel.

Terschelling Energie: wat wordt de rol van de nieuwe woningbouwvereniging?

B. Wassink: er liggen wel eerdere afspraken, maar wordt hoog tijd dat die opgepakt worden.

Locaties voor duurzame energieopwekking? Landschap versus Duurzame Energie?

B. Wassink: de dijkgraaf staat inmiddels meer open voor de dijk als locatie voor bijvoorbeeld zonnevelden.

Terschelling Energie: denk wel aan het effect van zoutaanslag op de panelen, dit vermindert het rendement aanzienlijk.

Mast Installaties: parkeerplaats Paal 8 zou een goede plek zijn om te overdekken en te vullen met panelen.

SBB: ga vooral voor dubbelfuncties, niet in de eerste plaats op vrije plekken in het landschap. Denk ook aan fietspaden voor bijvoorbeeld warmteleidingen en zonnepanelen.

Terschelling Energie: het vullen van alle daken met panelen is nog steeds niet voldoende.

G. Bos: het is nodig om alle plannen met kosten op een rijtje te zetten en in kaart te brengen wat realistisch is.

Mast Installaties: infrastructuur zou ook opgepakt moeten worden, zodat deze toekomstbestendig is.

De gemeente heeft hierin een voorbeeldfunctie. Wat kan daarin worden verbeterd?

PDLT: begin met de eigen gebouwen.

Eilandbouw: zet in op communicatie.

Terschelling Energie: verbaast zich over de campus, die is niet duurzaam. De gemeente kan hier eisen in stellen.

C. Oosterbaan: dergelijke eisen moeten inderdaad vastgelegd worden, anders is het moeilijk af te dwingen.

Terschelling Energie: het MIWB heeft ook aangegeven bij de aanstaande verbouwing niet echt te gaan verduurzamen, hier ligt een grote kans voor nieuw beleid. Bij nieuwbouw moet de gemeente die rol pakken.

Eilandbouw: het aanpakken van oude gebouwen levert wel veel rendement op.

Terschelling Energie: een warmtenet op West, voor grote gebouwen, zou geweldig zijn. Daar zou de gemeente actie op moeten ondernemen.

Bakker Installaties: daar moet wel rigoreus voor verbouwd worden.

Terschelling Energie: het zwembad is een grootverbruiker van gas.

SBB: vanuit Streekwerk is er een scan gestart van biomassa. SBB heeft veel biomassa, boeren wellicht ook, een scan van de mogelijkheden zou interessant zijn.

Terschelling Energie: wellicht zou een nieuwe raad bij kunnen dragen aan de aanschaf van een machine daarvoor.

T. Lugt: liggen er kansen voor getijdenstroom?

Terschelling Energie: in mei komt er een handelsmissie naar het eiland, met als focus blauwe energie. Voor Terschelling Energie is dit niet interessant vanwege de hoge kosten en de beperkte ervaringen op dit gebied. Er zijn veel initiatieven, maar die hebben hun waarde nog niet bewezen qua kosten en baten.

Terschelling Energie: de energie-inhoud van getijdenstroom zou hier ook beperkt zijn.

C. Oosterbaan: het eiland zou wel een mooie proeftuin voor dergelijke experimenten kunnen zijn. De raad is ook graag aanwezig bij die handelsmissie.

Terschelling Energie: de raad kan hier inderdaad bij aansluiten en zal uitgenodigd worden. Vanavond is ook de laatste duurzaamheidsbijeenkomst, het is goed als de nieuwe raad het beleidsplan waar aan gewerkt wordt ook benut.

B. Wassink dankt eenieder voor de aanwezigheid, de input en de vele ideeën en plannen.